

Link: <https://film.oslomet.no/nico-groenendijk-forteller-om>

- **Tittel:** Nico Groenendijk forteller om forskningen bak Kjøp Bærekraftig-prosjektet
- **Beskrivelse av videoen:** Dette foredraget er en del av seminaret som ble holdt 9.–10. mars 2022 i regi av forsknings- og innovasjonsprosjektet «Kjøp bærekraftig», et prosjekt der forskere og anskaffelsesavdelingen i DFØ skal hjelpe offentlige organisasjoner å kjøpe mat og cateringtjenester mer bærekraftig.
I denne videoen forteller Nico Groenendijk, professor i innovasjon og virksomhetsutvikling ved OsloMet om forskning som har blitt utført i prosjektet Kjøp bærekraftig. Han forteller om funn fra de 37 respondentene som har blitt intervjuet så langt.
- **Emneord:** innkjøp, bærekraft, bærekraftig mat, kjøp bærekraftig, lokal mat, catering, offentlige anskaffelser,
- **Kontaktperson:** Margarita Muromskaya
- **Fagmiljø:** Arbeidsforskningsinstituttet AFI, Senter for velferds- og arbeidslivsforskning

Kort om funn fra intervjuer

Nico Groenendijk:

Det har blitt utført 37 intervjuer i prosjektet så langt:

- 11 fra Bardu
- 9 fra OsloMet
- 11 fra Østre Toten
- 6 diverse/andre

Forskjellige respondenter:

- Innkjøpere: 6x
- Brukere/bestillere: 10x
- Koordinator/rådgiver (bærekraft, helse, næring): 2x
- Ledelse, administrativ: 7x
- Ledelse, politikk: 2x
- Ekspert, innkjøp: 2x
- Ekspert, matsystem, bærekraft: 2x
- Potensielle leverandører (små, lokal): 6x

Fokus frem til nå har vært på innkjøp fra lokale leverandører. Vår 2022 skal vi intervjuere politikere, store leverandører/grossister og eksperter. Kontakt oss gjerne om dere har noen tips til deltakere.

Foreløpige funn

- Utfordringer for små, lokale leverandører
- Utfordringer for organisasjoner (med å bringe inn små, lokale leverandører)
- Ting som må undersøkes nærmere; forhold som respondentene har spørsmål om, er usikre på = hovedsakelig spørsmål om regelverket
- Forskjellige logikker

Utfordringer for små, lokale leverandører

Responsene har ikke vært svart-hvite: forskjeller mellom respondenter. Videre vises representasjon av de synspunktene som er fremmet minst 2-3 ganger.

- Krav som oppfattes som unødvendige eller urimelige (leveringsdyktighet gjennom året, over hele landet, størrelse), som bare store leverandører kan innfri = å favorisere store leverandører
- Dette kan (delvis) løses ved å samarbeide: sammenslutning av mindre produsenter
- For mye administrasjon? Arbeid i matsystemet betyr allerede mye administrasjon; de fleste er vant til det og dyktig
- Men krav om nettløsninger, e-fakturerings osv. kan være vanskelig
- Frykt for nedskjæringer i kommunene; risiko for å miste kommuner som kunder
- Små, lokale leverandører oppfatter kommuner som vanskelige kunder, foretrekker privatkunder

Utfordringer for organisasjoner (med å bringe inn små, lokale leverandører)

Ikke svart-hvitt: forskjeller mellom respondenter. Her: representasjon av de synspunktene som er fremmet minst 2-3 ganger.

- Flere leverandører, flere avtaler betyr flere kostnader knyttet til innkjøp
- Likebehandling/regelverket: man kan ikke favorisere partier
- Distribusjonsproblemer med mange leverandører
- Kvalitetskrav, mattrygghet/hygiene
- Produksjonssikkerhet
- Lokale leverandører er dyrere

Spørsmål om regelverket

- Hva er det lokale handlingsrommet?

- Innkjøp unntatt regelverket; innkjøp på grunnlag av prinsipper LOA; innkjøp med tilbudskonkurranse FOA (nasjonal eller EØS; 1.3/2.05 mln, kommunesektoren; 1.3 statlig)
- Tolkning: hva er innkjøpsenheter? Driftsenhet med eget ansvar for innkjøpsbudsjett
- Forbehold/innkjøp utenfor rammeavtalen: hva er mulig?

Forskjellige logikker

Faglogikk <> administrative logikk

Faglogikk:

- la brukere selv bestemme hvordan/hva de kjøper
- oppdeling, basert på ulike behov
- desentralt nivå: enheter med budsjettansvar (barnehager, skoler, institutt)

Administrative logikk:

- sentralisering (organisasjonsnivå), samarbeid (regionalt)
- storskala-fordeler (innkjøpsmakt, kunnskap)
- kontroll, regnskap; hvem har «helhetsansvar» for innkjøp?

Systemet har en eskalerende, sentraliserende, uniformerende virkning

- Matsystemet = oligopoli (leverandørmakt <> innkjøpmakt)
- Regelverket gir desentral handlingsrommet, men systemet er basert på en gjennomsnittlig EØS-situasjon med mye større driftsenheter («scale-mismatch»?)
- Statlige refleks til å sentralisere/uniformere (f.eks. Riksrevisjonen: for lave ambisjoner; departementene må skynde seg med en mer enhetlig tilnærming)